

Lõpueksamite nõuded ühiskonnateaduste instituudis

Infokorralduse eriala lõpueksam	2
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni eriala bakalaureuseksam	5
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistrieksam	8
Info- ja teadmusjuhtimise magistrieksam	10
Juhtimis- ja digikommunikatsiooni magistrieksam	12
Kogukondade arendamine ja sotsiaalne heaolu magistrieksam	13
Muutuste juhtimine ühiskonnas magistrieksam	15
Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi magistrieksam	17

Infokorralduse eriala lõpueksam

Lõpueksami eesmärgiks on kontrollida ja hinnata õppeaja vältel omandatud teadmisi ja oskusi. Lõpueksamit võib sooritada üliõpilane, kellel on õppekava kõik ülejäänud ained läbitud.

Eksami ülesehitus

Lõpueksam on õpinguid lõpetav komplekseksam, millega kontrollitakse kogu õppekava jooksul omandatud teadmisi ja oskusi. Lõpueksam toimub kahel päeval ning koosneb kolmest osast:

1. probleemülesande lahendamine kohapeal ja kaitsmine komisjoni ees;
2. kohapeal kirjaliku testi sooritamine;
3. kohapeal kirjalike praktiliste ülesannete sooritamine.

Lõpueksami tähtajad ja komisjon

Lõpueksami sooritamise tähtajad ja lõpueksamit vastuvõtva komisjoni koosseisu kinnitab õppekava haldava valdkonna õppeprodekaan või instituudi juht. Komisjoni liikmeteks on õppekaval õpetavad õppejõud ja erialapraktikud.

Hindamine

Kõiki lõpueksami osasid (probleemülesanne, test ja praktilised ülesanded) hindavad vähemalt kaks komisjoni liiget. Lõpphinne kujuneb erinevate osade aritmeetilise keskmise tulemusena.

Üliõpilane peab sooritama kõik kolm eksamiosa vähemalt hindele „E“. Eksami eri osade hindeid ei avaldata. Lõpueksamile mitteilmunud üliõpilase kohta tehakse protokollis märge „mitteilmunud“. Lõpueksami tulemused tehakse teatavaks vahetult pärast protokollide vormistamist, Probleemülesande puhul teatatakse peale kaitsmist, kas probleemülesande tulemus on positiivne (vähemalt hindele „E“) või negatiivne (hinne „F“). Hinde F (allpool lävendit, negatiivne hinne) või tulemuse „mitteilmunud“ saamisel on võimalik lõpueksami uus sooritus semestri lõpus. Kõik lõpueksami osad (probleemülesanne, test ja praktilised ülesanded) tuleb sooritada korduseksamil uuesti.

1. Probleemülesanne

Probleemülesanne lahendatakse kuni kaks kuud enne kirjaliku testi ja praktiliste ülesannete kuupäeva.

Probleemülesande sisulise osa pikkuseks on orienteeruvalt kolm lehekülge. Probleemülesanne lahendatakse eksamiklassis ettenähtud aja jooksul, kasutada võib kõiki materjale, sh internetiallikaid. Lubatud ei ole mobiiltelefoni kasutamine. Probleemülesande esitamisele järgneb nädal hiljem suuline kaitsmine.

Probleemülesande lahendamisel ja esitamisel tuleb silmas pidada järgmisi töö elemente:

- sissejuhatus, kus määratletakse lahendatav probleem;
- võimalikud lahenduste variandid (koos olemasolevate näidetega) ja nendega kaasnevad tagajärjed või mõjud;
- probleemülesande lahendus koos lahenduse põhjendusega;
- kokkuvõtte;
- kasutatud allikate nimekiri.

Probleemülesanne vormistatakse vastavalt “Üliõpilaste kirjalike tööde vormistamise juhendile” (Leppik, Berendsen, Lepik 2017), kättesaadav aadressilt: http://www.yti.ut.ee/sites/default/files/www_ut/yliopilastoode_vormistamise_juhend.pdf.

Viidete vormistamisel tugineda viitamise juhendile: <http://www.yti.ut.ee/et/viitamine>.

Probleemülesande puhul hinnatakse:

- lahenduse vastavust probleemülesandes püstitatud probleemile;
- probleemi puudutava ainevaldkonna ning rahvusvahelisel tasemel autoriteetsete allikate tundmist;
- arutluskäigu loogilisust ja veenvust ning arvamuste põhjendatust konkreetsete ja asjakohaste näidete esitamisega;
- teksti analüütilisust, püüdu vaadelda asju erinevatelt seisukohtadelt ja neid põhjendada;
- teksti struktuuri loogilisust, korralikku ja nõuetekohast vormistatust, head stiili ja õige kirja;
- suulise kaitsmise selgust ja loogilisust, argumenteerimisoskust.

Probleemülesande eest on võimalik saada igalt hindajalt maksimaalselt 25 punkti (kuni 20 punkti probleemülesanne, kuni 5 punkti kaitsmine). Probleemülesande lõplik hinne kujuneb komisjoni liikmete poolt antud hinnangute aritmeetilisest keskmisest.

Probleemülesande hindamisel kasutatakse järgmist skaalat:

Protsent	Punkte vähemalt	Hinne
91 – 100	22,75	A
81 – 90	20,25	B
71 – 80	17,75	C
61 – 70	15,25	D
51 – 60	12,75	E
>51		F

2. Test

Testiga kontrollitakse infokorralduse õppekava raamatukogunduse suunal või info- ja dokumendihalduse suunal vastavate valdkondade põhilisi omandatud pädevusi. Test lahendatakse abimaterjale kasutamata. Lubatud ei ole mobiiltelefoni kasutamine. Testi vastuste eest on võimalik koguda maksimaalselt 50 punkti.

Testi hindamisel kasutatakse järgmist hindamise skaalat:

Protsent	Punkte vähemalt	Hinne
91 – 100	45,5	A
81 – 90	40,5	B
71 – 80	35,5	C

61 – 70	30,5	D
51 – 60	25,5	E
>50		F

3. Praktilised ülesanded

Praktiliste tööde arv on nende raskusastmest olenevalt 2 kuni 4. Need sooritatakse samal päeval testiga. Iga praktilise ülesande kirjeldusele lisatakse konkreetsed hindamiskriteeriumid ja loetelu allikatest, mida on lubatud ülesande lahendamisel kasutada. Lubatud ei ole mobiiltelefoni kasutamine. Praktiliste tööde eest on võimalik saada maksimaalselt 25 punkti.

Hindamisel kasutatakse järgmist skaalat:

Protsent	Punkte vähemalt	Hinne
91 – 100	22,75	A
81 – 90	20,25	B
71 – 80	17,75	C
61 – 70	15,25	D
51 – 60	12,75	E
>51		F

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni bakalaureuseksam

Eksam toimub instituudi ruumides või veebi vahendusel, see koosneb kahes osast ja see toimub kahel päeval. Eksami vältel saab piiratud ulatuses kasutada õppematerjale ja isiklikke märkmeid.

Bakalaureuseksam koosneb neljast põhipunktist:

I Uurimismeetodite osa

Selles osas vastab üliõpilane esmalt erinevatele küsimustele sotsiaalteaduslike uurimismeetodite kohta, mis hindavad tema teadmisi uurimistöö alustest ning erinevatest andmekogumis- ja analüüsimetoditest.

Teiseks formuleerib üliõpilane sotsiaalteadusliku uurimisprobleemi (teema, eesmärgid ja ülesanded, hüpoteesid/uurimisküsimused), mida on võimalik konkreetse meetodi abil uurida, ning koostab vastava uurimisprogrammi, mis sisaldab valimi koostamise põhimõtteid ja uurimistöö läbiviimise – andmete kogumise ja analüüsi kirjeldust. Ülesande lahenduses peab sisalduma meetodi valiku põhjendus ja meetodi kriitika.

Uurimisprobleemi meetodilise lahendamise punktis võib olla ülesandepüstitus ka teistpidi: eksamitegija saab uurimisprobleemi, mille lahendamiseks ta peab pakkuma välja konkreetse(d) meetodi(d), kirjeldades erinevate meetodite võimalusi, piiranguid ja tingimusi ning uurimistöö võimalikku käiku.

Teemad:

- Uurimisteema selgitamine ja uurimisprobleemi sõnastamine, kesksete mõistete defineerimine (või vähemalt kesksete mõistete markeerimine, kui tegemist teema-spetsiifiliste mõistetega)
- Uurimisküsimuste/hüpoteeside püstitamine
- Valimi kirjeldamine ja moodustamise põhimõtted (sh valimi tüüp - tõenäosuslik või mittetõenäosuslik ning mis täpsemalt emmal-kummal juhul, populatsioon, valimiraam, valimistrateegia, vajadusel homo- ja heterogeensed tunnused jne)
- Andmekogumisprotseduuri ja/või -protsessi kirjeldamine
- Analüüsiprotsessi kirjeldamine
- Meetodi võimalikud piirangud
- Eetilised aspektid, mis võivad seostuda nii teema, valimi, andmete kogumise ja analüüsimise kui ka andmete haldamise ja uuringutulemuste avalikustamisega

II Meedia ja kommunikatsiooni teooriate osa (mitme teema hulgast valitakse üks loosiga)

Selles osas hinnatakse üliõpilase teadmisi teooriatest. Sõltuvalt aastast võib ülesanne võtta kaks kuju.

a) Suuline vastamine. Üliõpilane loosib pileti, valmistab 10 minuti jooksul ette oma vastuse ning vestleb seejärel komisjoniga. Pilet sisaldab teemat või probleemi, mille uurimiseks peab üliõpilane valima sobiva teooria ning oma valikut põhjendama. Vastuses tuleb tuua välja valitud teoreetilise lähenemise peamised seisukohad, põhimõtted ja olulisemad mõisted ning uurimisküsimusele vastamise viis. Lisaks peab üliõpilane teadvustama erinevate teooriate piire ning oskama seletada, millised on teooria eelised, kitsaskohad ja piirangud.

b) Analüütiline essee. Üliõpilane demonstreerib oma essees, et ta tunneb ja eristab erinevaid teoreetilisi lähenemisi ning orienteerub selles, milline on erinevate lähenemiste vaatenurk kommunikatsioonile, inimesele ja ühiskonnale laiemalt. Essees tuleks nimetada erinevate teoreetiliste lähenemiste põhiesindajaid, anda ülevaade nende põhiseisukohtadest, spetsiifilistest kasutatavatest mõistetest, peamistest uurimisküsimustest ja uurimisobjektidest. Üliõpilane oskab oma arutluses põhjendada ka seda, millistele küsimustele on ja ei ole võimalik antud lähenemise raames vastata. Ülesande lahendamisel tuleks ühtlasi teoreetilisi lähenemisi rakendada tänapäeva Eesti protsesside mõtestamiseks.

III Eetika

Eetika osas tuleb üliõpilastel viia läbi juhtumianalüüs ning sõnastada ja kaaluda konfliktseid väärtusi ja õigusi. Osa hõlmab keskseid teemasid: inimväarikus, au ja hea nimi, privaatsus, tervis, väljendusvabadus, ajakirjandusvabadus, avalik huvi, haavatavad rühmad, avaliku elu tegelane. Hinnatakse üliõpilase oskust märgata ja sõnastada juhtumiga seotud eetilisi aspekte ning oskust nende üle kaalutlevalt ja argumenteeritult arutleda.

Analüüsi puhul tuleb silmas pidada seda, millised normid on käsitletavas juhtumis relevantset: need võivad tuleneda õigusest, professionaalsest eetikast või üldisemalt kultuurilistest ja ühiskondlikest tavadest, mis ei ole selgelt kokku lepitud ega kirja panna. Põhjalik analüüs eeldab viiteid relevantsetele seadustele õigusnormide osas ning koodeksitele eetiliste normide osas.

IV Vastavalt õppekaval valitud erialale on ülesandeks:

- IV a) Ajakirjanduse erialal: juhtumianalüüs ajakirjandusliku teksti/tekstide põhjal, tekstiloome.
- IV b) Kommunikatsiooni erialal: sihtgruppide, infokanalite ja sõnumite määratlemine etteantud kommunikatsioonisituatsioonis, praktilise kommunikatsioonitöö võtete rakendamine.

IV a) Praktilise ajakirjanduse töövõtete rakendamine

Uudise raamistamisel ja fookustamisel tuleb arvesse võtta uudisväärtuse kriteeriume ja koostada uudistekst meediumi spetsiifikast lähtuvalt (nt. lauseehitus, keelekasutus ja funktsioon). Demonstreeritakse oskust uudises esile tuua ka enda kui autori isikupära.

IV b) Praktiline kommunikatsioon (juhtumianalüüs)

Juhtumi analüüsil tuleb sõnastada kommunikatsiooniprobleem, selgitada selle tausta ja võimalikke põhjuseid ning tuua välja olulisemad sõnumid, kanalid ja sihtgrupid. Juhtumi lahendamiseks tuleb planeerida ning sõnastada erinevad tegevused. Kaks ülesannet tuleb sooritada ka viimistletult ja praktiliselt (pressiteade ning audiovisuaalse materjali loomine). Oma valikuid tuleks põhjendada erialasest vaatepunktist lähtuvalt. Pakutud lahenduse hindamiseks tuleb määratleda kriteeriumid.

Juhtumi analüüsi lahendusi tuleb kaitsta suuliselt komisjoni ees.

Bakalaureuseeksami hindamine

Iga eksami osa hinnatakse eraldi. Iga osa puhul hinnatakse bakalaureuseõpingute jooksul käsitletud materjali omandamist ja selle rakendamise oskust etteantud probleemide/ küsimuste lahendamisel.

Bakalaureuseeksami edukaks sooritamiseks peavad olema kõigi osade tulemused positiivsed.

Kõiki osasid hindavad vähemalt kaks erialaõppejõudu, lõpphinne kujuneb erinevate osade aritmeetilise keskmise tulemusena.

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni magistrieksam

Magistrieksami käigus tõendab üliõpilane oma teoreetilise ja erialase ettevalmistuse küpsust ning oskust omandatud teadmisi rakendada.

Magistrieksamiga lõpetamise otsuse peab üliõpilane tegema hiljemalt veebruari lõpuks ning kinnitama selle ÕISIS. Magistrieksami võib sooritada üliõpilane, kellel on õppekava kõik ülejäänud ained vajalikus mahus läbitud.

Eksamile pääsemise tingimus on magistriõpingute jooksul valminud populaarteadusliku publikatsiooni, arvamuse või mõne muu analüütilise ajakirjanduses ilmunud teksti esitamine eksamikomisjonile. Arvesse lähevad tekstid, mis on ilmunud ainuautorluses toimetusliku sekkumisega kanalil.

Magistrieksami komisjoni kuulub vähemalt 4 inimest. Komisjoni koosseisu kinnitab programmijuhi ettepanekute alusel instituudi juhataja.

Magistrieksam toimub kirjalikult ja suuliselt ning koosneb järgmistest osadest:

1) Ühe ajakirjanduse ja kommunikatsiooni eriala **bakalaureusetöö retsenseerimine** (hõlmab: eelretsensiooni kirjutamine, retsensiooni kirjutamine, osalemine bakalaureusetöö eelkaitsmisel, osalemine bakalaureusetöö kaitsmisel). Retsenseeritava bakalaureusetöö saab valida vastaval aastal valmivate tööde hulgast nädal enne eelkaitsmisi (aprilli lõpus). Retsensioon peab olema sisuline ja konstruktiivne, aitama bakalaureusetöö küpsemisele kaasa ja pakkuma võimalust sisuliseks erialaseks aruteluks bakalaureusetöö kaitsmisel. Mõlemad retsensioonid peavad jõudma bakalaureusetöö autori, töö juhendaja ja bakalaureusetöö kaitsmiskomisjonini päev enne kaitsmist. Retsenseerimise hinde ettepaneku teeb bakalaureusetöö kaitsmiskomisjon (arvesse võetakse: retsensioonide sisulisus ja konstruktiivsus, eelkaitsmisel ja kaitsmisel osalemine). Retsenseerimine annab 30% eksamihindest.

2) **Teoreetilis-analüütiline essee.** Essee teemad tehakse avalikuks märtsi keskel ja essee kirjutamiseks on aega kaks kuud. Essee teemad tuginevad õppekava kohustuslikele ja valikulistele teoriakursustele, kasutada võib nende kursuste käigus läbitöötatud kirjandust ja otsida juurde ka teisi teoreetilisi käsitlusi.

Essees püstitatakse uurimisprobleem, millele vastatakse teoreetilise kirjanduse abil (vähemalt 8 kirjandusviidet). Essee on analüütiline, kasutab teoreetilisi allikaid võrdlevalt ja sünteesivalt, soovitav on siduda teemakäsitlus aktuaalse ühiskondliku olukorra analüüsi või konkreetse erialase praktilise probleemi püstitamise ja lahendamisega. Esseele rangeid žanrinõudeid ei seata. Essee hindamisel arvestatakse: 1) allikate kasutamise adekvaatsust ja temaatilist sobivust, 2) uurimisprobleemi asjakohasust ja lahenduskäigu argumenteeritust, 3) teksti teoreetilist küpsust ja viimistletust, 4) seisukohtade põhjendatust ja veenvust. Essee orienteeruv pikkus on ligikaudu 10 lehekülge, kuid teksti pikkuse kõrval on olulisemgi teksti läbikirjutatuse aste ja tihedus. Essee kohta esitab eksamikomisjon vestlusel täpsustavaid küsimusi. Essee annab 40% eksamihindest.

3) **Etteantud ülesande lahendamine kohapeal ja vestlus.** Etteantud ülesandena tuleb magistrandil kirjutada kohapeal konkreetset probleemi lahendav uuringukava – püstitada uurimisküsimused, valida meetod ja selle valikut põhjendada, selgitada uuritava materjali kasutamise piiranguid ja võimalusi. Uuringukava tegemiseks on aega pool tundi iseseisvaks tööks kohapeal, sh võib kasutada veebimaterjale ja isiklikke õppematerjale. Ülesande põhjal toimub vestlus komisjoniga.

Vestlus eksamikomisjoniga toimub pärast kohapealse ülesande lahendamist. Vestlus kestab kuni 45 minutit ning hõlmab ka täpsustavaid küsimusi kirjalike ülesannete kohta. Vestlus annab 30% lõpphindest.

Magistrieksamit hinnatakse eristavalt ja hinne kujuneb osahinnete põhjal. Magistrieksami koondhinne kujuneb järgmiselt: 30% bakalaureusetöö retsenseerimine, 40% teoreetilis-analüütiline essee, 30% suuline vestlus eksamikomisjoniga.

Suurepärase või väga hea tulemus eeldab osahindeid suurepärase või väga hea. Eksamit ei loeta sooritatuks, kui vähemalt üks osahinnetest on mitterahuldav.

Info- ja teadmusjuhtimise magistrieksam

Eksamiga lõpetamise valivad need tudengid, kelle professionaalne orientatsioon on eelkõige rakenduslik, kel puudub sügav ühele teemale keskenduv uurimishuvi ning kes soovivad süsteemse teadmiskontrolli kaudu rakendada studiumi jooksul omandatud teadmisi ja oskusi ning saada sellele terviklikku tagasisidet oma professionaalse eneserefleksiooni tarvis.

Magistrieksam annab võimaluse süsteemselt rakendada teoreetiliste, metodoloogiliste ja praktiliste juhtumite põhiste ülesannete raames kogu studiumi vältel omandatud teoreetilisi, uurimismetoodilisi ja praktilisi teadmisi ja oskusi.

Magistrieksami edukas sooritamine tõendab info- ja teadmusjuhtimise spetsialisti professionaalset valmidust: sh teooriate tundmist ning oskust konkreetseid juhtumeid teoreetilises kontekstis mõtestada, oskust kasutada sotsiaalteaduslikke uurimismeetodeid konkreetsete infohalduslike probleemide diagnoosiks; samuti oskust töötada välja lahenduskava konkreetsetes problemaatilistes infohaldusolukordades.

Info- ja teadmusjuhtimise eriala magistrieksami **eesmärk** on pakkuda tudengile võimalus veenda eksamikomisjoni selles, et oma õpinguid lõpetades, oskab ta süsteemselt rakendada teoreetiliste, metodoloogiliste ja praktiliste juhtumite põhiste ülesannete raames kogu studiumi vältel omandatud teoreetilisi, uurimismetoodilisi ning praktilisi teadmisi ja oskusi.

Eksam koosneb järgmistest osadest:

- Erinevaid ühiskonna- ning teadmusjuhtimise teoreetilisi ideid ja info- ja teadmusjuhtimise praktilisi probleeme sünteesiv uurimusliku essee koostamine. Essee teemad avalikustatakse vähemalt kuu aega enne eksami toimumist, essee tuleb eksamikomisjonile esitada vähemalt nädal enne eksami toimumist. Essee orienteeruv pikkus 5-7 lk. Osakaal kogu eksami mahust/ hindest 30%.
- Info- ja teadmusjuhtimise temaatikaga seonduva seminari- või bakalaureusetöö retsenseerimine ja oponentimine. Osakaal kogu eksami mahust/ hindest 10%.
- Organisatsiooni X info- ja teadmusjuhtimise ja/ või kommunikatsioonialase probleemülesande lahendamine kasutades sobivaid info- ja ärianalüüsi meetodeid. Probleemülesande lahendamine toimub eksamipäeval. Lahendamiseks on aega kuni üks tund. Osakaal kogu eksami mahust/ hindest 30%.
- Vestlus eksamikomisjoniga. Vestluse sisupunktid tuletatakse varem esitatud esseest ja probleemülesandest. Lisaks peab eksami sooritaja olema valmis vastama küsimustele, mis puudutavad omandatud erialateadmisi, eetilisi tõekspidamisi ja ametipädevusi. Vestlus kestab kuni 45 minutit. Osakaal kogu eksami mahust/ hindest 30%.

Magistrieksami õpiväljundid:

Info- ja teadmusjuhtimise magistrieksami edukalt sooritanud tudeng:

- oskab õpitud erialateadmisi kasutades kriitiliselt analüüsida ja oponeerida info- ja teadmusjuhtimise valdkonnas tehtud üliõpilaste teadustööd;
- suudab lahti mõtestada oma valdkonna teoreetilisi lähtekohti ning siduda need info- ja teadmusjuhtimise praktiliste teemade ja probleemide ning ühiskondliku kontekstiga;
- oskab organisatsiooni analüüsida info- ja teadmusjuhtimisega seotud probleemjuhtumeid ning tuua välja võimalike lahenduskäikude tugevused ja nõrkused;
- tunneb erialaga seotud eetilisi tõekspidamisi ning oskab neid erialases töös kasutada.

Magistrieksamiks valmistumise juhendmaterjal koos eksamiülesande näidetega tehakse kättesaadavaks hiljemalt kevadsemestri alguseks.

Juhtimis- ja digikommunikatsiooni magistriksam

Magistriksamiksami käigus tõendab üliõpilane oma erialase ettevalmistuse küpsust ning oskust omandatud teadmisi rakendada. Magistriksam koosneb osaksamitest, mis toimuvad kolmel semestril: 1. osa (5 EAP) 1.semestril; 2. osa (5 EAP) 2. semestril; 3. osa (5 EAP) 3. semestril. Osaksamite kaudu mõtestatakse, sünteesitakse ja lõimitakse õppekava raames omandatavaid pädevusi ning seostatakse praktikaga.

Magistriksamiksami korraldus

Osaksamitel on erinevad fookused.

1. osa: Professionaalne eneseanalüüs (sh eesmärgid, eeldused, vahendid, ettevõtlikkus).

Õpiväljundid: Oskab analüüsida läbitud protsessi seatud eesmärkide valguses.

Esimese osa õpiväljundid saavutatakse eneseanalüütilise essee, individuaalsele õpiteele vastavate probleemülesannete ning kollegiaalse kogemusvahetuse kaudu. Esimese osa hindamine on mitmeeristav.

2. osa: Juhtimiskommunikatsioon ja selle analüüs

Õpiväljundid: Oskab analüüsida ja hinnata enda õpivajadust ning seada endale teostatavaid õpi- ja arengueesmärke.

Teise osa õpiväljundite saavutamine toimub kogemusarutelude, õpipäeviku täitmise ja arengupartnerluse kaudu teisel semestril toimuvate magistriksamiksami seminaride käigus. Teise osa hindamine on mitmeeristav.

3. osa: Digikommunikatsioon, suhtlus sihtrühmadega, kommunikatsiooni eetika

Õpiväljundid: Oskab kasutada ja analüüsida oma kommunikatiivseid vahendeid ja võtteid.

Kolmanda osa õpiväljundite saavutamine toimub kogemusarutelude ja õpipäeviku täitmise kaudu kolmandal semestril toimuvate magistriksamiksami seminaride käigus. Lisanduvad spetsiifilised tegevused vastavalt individuaalsele õpiteele.

Kolmandat osa hinnatakse eristavalt.

Hindeskaala:

- A – õppija on seadnud endale õpingute alguses piisavalt ambitsioonikad, kuid realistlikud õpieesmärgid ja need täielikult saavutanud;
- B – õppija on seadnud endale õpingute alguses piisavalt ambitsioonikad, kuid realistlikud õpieesmärgid ja need osaliselt saavutanud;
- C – õppija on seadnud endale õpingute alguses mõõdukad ja realistlikud õpieesmärgid ja need osaliselt saavutanud;
- D - õppija on seadnud endale õpingute alguses mõõdukad ja realistlikud õpieesmärgid ja need rahuldavalt saavutanud;
- E - õppija on seadnud endale õpingute alguses tagasihoidlikud õpieesmärgid ja need osaliselt saavutanud;
- F - õppija ei ole seadnud endale õpingute alguses piisavalt ambitsioonikaid ja realistlikke õpieesmärke ja ei ole neid saavutanud.

Kogukondade arendamise ja sotsiaalse heaolu magistrieksam

Magistrieksami käigus tõendab üliõpilane õppekava õpiväljundite saavutamist. Õppekava läbinud üliõpilane:

- 1) mõistab ühiskonna toimimise, kogukonna ja kestlikkuse teoreetilisi käsitlusi ning kasutab teadmisi majanduslikust, kultuurilisest, sotsiaalsest ja looduskeskkonna koosmõjust kogukondade arendamisel;
- 2) väärtustab humanistlikku lähenemist ja inimõigusi kogukondade arendamisel, lähtub nendest põhimõtetest erinevate otsustus- ja planeerimisprotsesside juures;
- 3) kasutab mitmekesiseid sotsiaalteaduslikke uurimis- ja analüüsimeetodeid;
- 4) oskab analüüsida globaalsete protsesside (nt kliimamuutus, ränne, vananemine, töö automatiseerumine, andmestumine) mõju inimestele ja kogukondadele, sh hinnata riske;
- 5) tunneb inimeste tegutsemisvõimelisuse (*agency*) olemust, kasutab meetodeid inimeste tegutsemisvõimelisuse tõstmiseks;
- 6) hindab olukordi, ühiskonna ja kogukonna ressursse ning planeerib ja viib ellu toimivaid lahendusi, sh kasutades selleks sotsiaalse innovatsiooni ja ettevõtluse, koosloome ja disainmõtlemise vahendeid;
- 7) algatab ja juhhib koostööd erinevate inimeste, erialade, tasandite ja valdkondade esindajate vahel, kasutades kaasaegseid koosloome/koostöö viise;
- 8) reflekteerib oma tegevust ja kohandab plaane kogukonna arendamise eesmärgist lähtuvalt.

Magistrieksam koosneb neljast osast, iga osa maht on 4 EAP ja osad sooritatakse semestri lõpus. Magistrieksami teise, kolmanda ja neljanda osa sooritamise eeltingimus on vastavate eelnevate osade sooritamine positiivsele tulemusele.

Magistrieksami 1. osa läbitakse esimese aasta sügissemestril ja selles keskendutakse eesmärkide seadmisele professionaalsele arengule magistriõpingute jooksul ning analüüsitakse nende esmast saavutamist semestri jooksul läbitud ainete lõikes. Semestri rõhuasetus on kogukonna mõtestamisel ning koostöögrupi kujundamisel. Üliõpilased koostavad personaalset arengut peegeldava portfoolio ja eneserefleksiooni semestri kohta. Hindamiskriteeriumid: portfoolio ja eneserefleksiooni põhjalikkus, analüütilisus ja semestri jooksul läbitud ainetes saavutatud õpiväljundite seostatus. Hindamiseks toimub suuline vestlus ainet läbiviivate õppejõududega. Magistrieksami 1. osa hinnatakse mitmeeristaval skaalal.

Magistrieksami 2. osa läbitakse esimese aasta kevadsemestril ja sellel keskendutakse sotsiaalteaduslike uurimis- ja analüüsimeetodite pädevustele. Üliõpilased viivad läbi uurimuse eesmärgiga tundma õppida vabalt valitud kogukonna ressursse ning esitavad magistrieksami aine teises osas personaalse arengu portfoolio, mis sisaldab uurimuse raportit kogukonna ressursside kohta ning eneserefleksiooni uurimisprotsessi läbiviimisest koos ülevaatega kasutatud sotsiaalteaduslike andmekogumise- ja analüüsi meetodite kasutamise kogemusest.

Hindamiskriteeriumid: uurimuse teostamise kvaliteet, raporti põhjalikkus ja analüütilisus, eneserefleksiooni sisukus. Hindamiseks toimub suuline vestlus ainet läbiviivate õppejõududega. Magistrieksami 2. osa hinnatakse mitmeeristaval skaalal.

Magistrieksami 3. ja 4. osa läbitakse teisel aastal ja üliõpilastel on valida kaks võimalust: personaalse portfoolio koostamine või teadusartikli kirjutamine.

Personaalse portfoolio koostamisel jätkatakse magistrieksami 1. ja 2. osas alustatud portfoolioga, milles analüüsitakse refleksiivselt oma professionaalset arengut konkreetsetel semestritel läbitud ainete lõikes ning 4. osa lõpus esitatakse lõplik pädevuste põhine portfoolio koos eneserefleksiooniga, mis demonstreerib õppekava õpiväljundite saavutamist ning üliõpilase personaalset arengut magistriõpingute jooksul. Magistrieksami 4. osa hindamiseks esitatakse portfoolio komisjonile, toimub individuaalne hindamisvestlus. Magistrieksami 4. osa hindamine on eristav ning toimub ainekavas määratletud hindamiskriteeriumite alusel. Komisjon koosneb kolmest õppejõust ja/või valdkonna praktikutest.

Teadusartikli maht on kuni 8000 sõna, artikli kirjutamiseks pakutakse juhendaja tuge. Artikkel kirjutatakse esitamiseks ajakirjadesse 1.1, 1.2, 1.3 või eelretsenseeritud artiklikogumikku. Magistrieksami 3. osa raames esitavad üliõpilased artikli teooria ja metoodika osa, millele antakse tagasisidet ja soovitusi. Magistrieksami 4. osa raames esitavad üliõpilased publitseerimiseks valmis artikli koos 1000 sõnalise eneserefleksiooniga oma rollist ja panusest artikli kirjutamisele. Artiklit retsenseeritakse ning toimub sisuline kaitsmisarutelu artikli üle eksamikomisjoni ees. Magistrieksami 4. osa hindamine on eristav ning toimub ainekavas määratletud hindamiskriteeriumite alusel. Komisjon koosneb 3-6 õppejõust ja/või valdkonna praktikutest.

Muutuste juhtimine ühiskonnas magistrieksam

Magistrieksami käigus tõendab üliõpilane õppekava õpiväljundite saavutamist. Õppekava läbinud üliõpilane:

- tunneb ühiskonna majandusliku, poliitilise, õigusliku ja tehnoloogilise toimimise ning muutumise protsesse ja institutsioone;
- tunneb erinevaid andmestikke ning tehnikaid analüüsima ja tõlgendamaks muutusi majanduses, rahvastikus, kogukonnas, institutsioonides, elustiilis ning ühiskonna andmestumisega seonduvaid arenguid;
- tunneb ja oskab rakendada arengustrateegiate loomise ning disainmõtlemise- ja juhtimise tehnikaid, oskab analüüsida indiviidi käitumist ja rolli muutuste protsessis ning teadmisi rakendada, tunneb ja oskab rakendada enesejuhtimise võtteid;
- oskab arvestada kommunikatsiooni rolli muutuste kujundamisel ja teadmisi rakendada.

Magistrieksam koosneb viiest osast, millest neli on sooritatud varasematel semestritel. Esimesel semestril toimub iseseisva õppimis- ja arengukava koostamine. Teisel semestril tehakse iseseisv lühiuurimus (läheb eksami tulemuse arvestusse), ning jätkatakse iseseisva arengukava koostamist. Kolmandal semestril koostatakse publitseerimiskava ja avaldatakse publikatsioon (läheb eksami tulemuse arvestusse). Viimases osas neljandal semestril koostatakse portfelli ja pädevuste analüüs ning kirjutatakse lühiessee (lähevad eksami tulemuste arvestusse) ning vesteldakse määratud päeval eksamikomisjoniga. Magistrieksami viimase osa võib sooritada üliõpilane, kes on läbinud õppekava kõik vajalikud ained vajalikus mahus.

Magistrieksami komisjoni kuulub vähemalt 4 inimest. Komisjoni koosseisu kinnitab programmijuhi ettepaneku alusel instituudi juhataja.

Magistrieksam toimub kirjalikult ja suuliselt ning koosneb järgmistest osadest:

1) Lühiuurimus. Iseseisv juhendatud akadeemiline lühiuuring valitud ühiskondliku muutuse valdkonnas. Hõlmab info otsingu, analüüsi ja esitlemise osaoskusi. Esitlemine toimub nii suulise infograafikutega varustatud ettekande kui akadeemilise kirjaliku tekstina. Lühiuurimuse hindamisel arvestatakse uurimuse juhendaja hinnangut uurimusele ning eksamikomisjoni kuuluva, aine vastutava õppejõu poolset protsessihinnet. Lühiuurimus esitatakse komisjonile.

2) Artikli publitseerimine ja protsessi analüüs. Ühe ühiskonna arenguväljakutse, probleemi või selle lahenduse analüüsi publitseerimisstrateegia koostamine ja selle realiseerimine eesmärgiga luua dialoog asjakohaste sihtrühmadega. Protsessi (nt suhtlemine toimetajaga, sihtrühmadega) ja publikatsiooni võimaliku mõju analüüs on osa analüüsist. Komisjonile esitatakse ilmunud publikatsioon koos avaldamisprotsessi analüüsiga. Arvesse lähevad tekstid, mis on ilmunud ainuautorluses toimetajaliku sekkumisega avalikus kanalis.

3) Stuudiumi jooksul tehtud praktiliste tööde portfelli koostamine ja selle analüüs. Portfelli koosseisu kuuluvad minimaalselt kolm ning maksimaalselt kuus praktilise väljundiga tööd, mis on tehtud õppekava ainete raames (nt disainitud teenus, kommunikatsioonikampaania) või tudengi enda erialases/vabatahtlikus töös, rakendades õppekava ainetes omandatud

oskusi/teadmisi. On seotud ja hinnatakse koos punktiga 4, täpsem juhend ja hindamise põhimõtted on kirjeldatud õppeaine ainekavas.

4) Professionaalne eneseanalüüs: oma erialaste pädevuste kaardistus ja edasine arenguplaan. Analüüs koostatakse kirjalikult juhendi järgi ning esitatakse komisjonile. Komisjon annab sellest lähtuva vestluse käigus tagasisidet pädevuste kaardistusele ning soovitusi edasise arengu planeerimiseks. Pädevuste kaardistust saab õppekava lõpetanu sisendina kasutada oma hilisemates CVdes ning taotlustes ning arenguplaani karjääri ja edasise õppe planeerimiseks. On seotud ja hinnatakse koos punktiga 3, täpsem juhend ja hindamise põhimõtted on kirjeldatud õppeaine ainekavas.

5) Analüütiline lühiessee ühe Eesti ühiskonna arenguväljakutse kohta, mis on seotud ühiskonna majandusliku, poliitilise, õigusliku või tehnoloogilise muutumise protsessi ja institutsioonide; demograafiliste, keskkondlike või kultuuriliste arengudünaamikatega. Essee on analüütiline, mis kasutab võrdlevalt ja sünteesivalt õppekaval läbitud ainetes käsitletud teoreetilisi kontseptsioone, analüüsimeetodikaid ja andmestikke aktuaalse ühiskondliku olukorra analüüsiks või konkreetse praktilise probleemi püstitamiseks ja lahendamiseks. Essee teemad tehakse avalikuks märtsi keskel ja essee kirjutamiseks on aega kaks kuud. Esseele rangeid žanrinõudeid ei seata. Essee hindamisel arvestatakse: 1) probleemi ja/või lahenduskäigu argumenteeritust; 2) kontseptsioonide, terminite, allikate kasutamise asjakohasust; 3) teksti läbikirjutatust, keelelist korrektsust ja viimistletust. Essee orienteeruv pikkus on ligikaudu kolm lehekülge. Essee kohta esitab eksamikomisjon vestlusel täpsustavaid küsimusi.

6) Etteantud erialase juhtumi lahendamine kohapeal. Eksaminand saab valida ühe kolmest etteantud ülesandest. Juhtumianalüüsi kohta on eraldi juhend, milles on sõnastatud ka hindamiskriteeriumid. Lahendamiseks on aega 35 minutit, sh võib kasutada veebimaterjale ja isiklikke õppematerjale. Sellele järgneb vestlus komisjonis. Kõigis kolmes etteantud ülesande variandis tuleb koostada tegevusplaan erinevates muutuste juhtimise alastes väljakutsetes .

Iga eksaminandi vestlus komisjoniga kestab ligikaudu 45 minutit. Põhjalikuma käsitluse all on punktid 4 kuni 6, kuid komisjon võib esitada küsimusi ka punktide 1 ja 2 kohta.

Magistrieksamit hinnatakse eristavalt ja hinne kujuneb osahinnete põhjal. Magistrieksami koondhinne kujuneb järgmiselt:

1. 30%
2. 30%
3. ja 4. koos 20%
5. 10%
6. 10%

Eksamihinne kujuneb osahinnete summana (max. 100). Suurepärase tulemus eeldab osahindeid suurepärase või väga hea. Eksamit ei loeta sooritatuks, kui vähemalt üks osahinnetest on mitterahuldav. Hindeskaala: A 90-100, B 80-89, C 70-79, D 60-69, E 50-59.

Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi magistrieksam

Magistrieksami eesmärk

Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi eriala magistrieksami eesmärk on pakkuda tudengile võimalus koondada ja rakendada süsteemselt õpingute jooksul omandatud oskusi ja teadmisi teoreetiliste, metodoloogiliste ja praktiliste juhtumite põhiste ülesannete lahendamiseks

Magistrieksami õpiväljundid

Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi magistrieksami edukalt sooritanud tudeng:

- oskab õpitud erialateadmisi kasutades kriitiliselt analüüsida ja oponentida ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi valdkonnas tehtud üliõpilaste teadustöid;
- suudab lahti mõtestada oma valdkonna teoreetilisi lähtekohti ning siduda need erialaste praktiliste teemade ja probleemide ning organisatsiooni/ühiskondliku kontekstiga;
- oskab analüüsida ja reflekteerida erialaga seotud probleemjuhtumeid ning tuua välja võimalike lahenduskäikude tugevused ja nõrkused;
- tunneb erialaga seotud eetilisi tõekspidamisi ning oskab neid erialases töös kasutada.

Magistrieksam koosneb kolmest osast. Viimase osa võib sooritada üliõpilane, kes on läbinud õppekava kõik vajalikud ained vajalikus mahus.

Magistrieksamiks valmistumist ja selle läbimist toetab SVUH.00.150 Magistriseminar, mis toimub iga õppeaasta kevadsemestril.

Magistrieksami komisjoni kuulub 4-9 ühiskonnateaduste instituudi õppejõudu. Komisjoni koosseisu kinnitab programmijuhi ettepaneku alusel instituudi juhataja. Eksami iga osa hinnatakse eraldi ning komisjonide koosseisud võivad varieeruda. Iga magistrieksami osa hindamiseks moodustatud komisjonis on kohal vähemalt üks õppekava programmijuhtidest.

Magistrieksam toimub kirjalikult ja suuliselt ning koosneb järgmistest osadest:

1) Bakalaureuse- või lõputöö retsenseerimine ja oponentimine - osakaal eksami mahust 15 %

Ühiskonna ja organisatsiooni infoprotsesside analüüsi temaatikaga seonduva bakalaureuse- või lõputöö retsenseerimine ja oponentimine. Antud eksamiosa läbitakse võimalusel esimese õppeaasta kevadsemestri lõpus. Oponentimise järel toimub arutelu programmijuhi poolt moodustatud eksamikomisjoniga.

Retsenseeritavate tööde teemad annab õppekorralduse spetsialist või magistrieksami vastutav õppejõud teada aprilli keskpaigas. Teemade nimekirjast valige endale huvipakkuv teema ja registreerige see aine vastutava õppejõu juures. Arvesse lähevad ainult ühiskonnateaduste instituudis retsenseeritavad tööd. Nende eest täiendavaid pedagoogilise praktika ainepunkte ei saa.

2) Analüütiline ülevaate artikkel - osakaal eksami mahust 45%

Iseseisev ühiskonna- ja teadmusjuhtimise teoreetilisi ideid sünteesiv analüütiline ülevaateartikkel (10-15 lk). Hõlmab infootsingu, analüüsi ning esitlemisi oskusi. Lisaks analüütilisele ülevaate artiklile tuleb selle põhjal koostada populaarteaduslik lühikokkuvõte (2-4 lk), mille kaudu uuritavat probleemi, nähtust, teemat tutvustatakse laiemale avalikkusele. Analüütiline ülevaateartikkel ning sellel põhinev populaarteaduslik kokkuvõte koostatakse teise õppeaasta kevadsemestri alguses ning seda esitletakse ning kaitstakse programmijuhi poolt moodustatud eksamikomisjoni ees.

3) Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi alase probleemjuhtumi lahendamine - osakaal kogu eksami mahust/ hindest 40%.

Ühiskonna ja infoprotsesside analüüsi valdkonna probleemülesande lahendamine kasutades sobivaid studiumi jooksul omandatud meetodeid.

Juhtumite kirjeldus (vajadusel koos lisamaterjalidega) antakse tudengitele kuu aega enne eksami toimumise kuupäeva. Selle aja jooksul on tudengitel võimalik juhtumi lahendamiseks vajalikku taustainfot koguda ning selle lahendamiseks valmistuda. Eksamipäeval toimub täpsustatud probleemülesande lahendamine.

Eksami päeval on tudengil aega 60 minutit juhtumi lõplikuks analüüsiks ning võimalike lahenduste visandamiseks plakatile.

Magistrieksamiks valmistumise juhendmaterjal tehakse kättesaadavaks hiljemalt kevadsemestri alguseks.